

**ВСП «СУМСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»**

**ЗОШИТ
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ТА
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ ТА КРЕДИТ»**

студентів І курсу спеціальності

071 «Облік і оподаткування»

Виконав (-ла): студент (-ка) _____ групи

Суми

Укладач:

Шумкова Вікторія Ігорівна – к.е.н., викладач економічних дисциплін першої категорії ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ»

Зошит для практичних робіт з дисципліни «Гроші та кредит» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» розроблена на підставі Освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» 2020 року (протокол №16 від 26 червня 2019 року) та у відповідності з програмою дисципліни «Гроші та кредит» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» 2020 – 2021 навчального року (зі змінами та доповненнями).

Запропонований вид викладу матеріалу буде сприяти закріпленню теоретичних знань з дисципліни на практиці. Зошит розроблено з врахуванням змін у законодавстві станом на 01.09.2020 року.

Матеріал може бути використаний для підготовки здобувачів освіти викладачами закладів фахової передвищої освіти.

Рекомендовано Педагогічною радою ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ»

Протокол № ____ від «_____» _____ 20____ р.

Рекомендовано цикловою комісією обліково-фінансових та економічних дисциплін

Протокол № ____ від «_____» _____ 20____ р.

ЗМІСТ

	стр.
Інструкційна картка по виконанню семінарського заняття на тему “Суть і функції грошей”.....	4
Інструкційна картка для виконання практичної роботи на тему “Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує”.....	6
Інструкційна картка по виконанню по темі “Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує”.....	9
Інструкційна картка по виконанню практичної роботи по темі “Грошовий ринок ”.....	11
Інструкційна картка по виконанню по темі “Грошові системи”.....	13
Інструкційна картка по виконанню по темі “Інфляція та грошові реформи”.....	15
Інструкційна картка по виконанню практичної роботи по темі “Валютний ринок і валютні системи ”.....	16
Інструкційна картка по виконанню по темі “Необхідність і сутність кредиту”...	18
Інструкційна картка по виконанню практичної роботи по темі “Види, функції та роль кредиту ”.....	19
Інструкційна картка по виконанню по темі “Фінансові посередники на грошовому ринку”.....	23
Інструкційна картка по виконанню по темі “Комерційні банки”.....	25

Інструкційна картка по виконанню семінарського заняття на тему “Суть і функції грошей ”

Вид заняття : семінарське заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні і практичні знання студентів за попередніми темами

Наочні посібники : зображення національних валют різних країн

Технічні засоби навчання : мультимедійний проектор

Хід уроку

1. Організаційна частина
2. Мотивація групи до навчання
3. Актуалізація опорних знань
4. Повідомлення теми, мети і завдань уроку
5. Перевірка знань, умінь і навичок, дискусійна частина заняття
6. Узагальнення вивченого матеріалу
7. Підсумки заняття
8. Характеристика роботи групи
9. Постановка домашнього завдання

Питання для обговорення на семінарських заняттях:

1. Які існують концепції походження грошей та яка з них більш адекватна ринковій практиці використання грошей в економіці?

2. Який спосіб обміну продуктами вигідніший і зручніший для учасників ринку — у формі бартеру чи з допомогою грошей? Чому?

3. Визначте, яке з наведених нижче визначень сутності грошей є найбільш повним і правильним (і чому):

- це законні платіжні засоби, створені державою;
- це все те, що використовується як гроші;
- це все те, що може слугувати загальним еквівалентом;
- це все те, що є носієм самостійної мінової вартості, абсолютної цінності.

4. Чим гроші відрізняються від звичайного товару?

5. Причини, що зумовили демонетизацію золота.

6. Чи існує ймовірність повернення золота на роль грошового товару?

7. Які функції виконують гроші? Які існують відмінності в іноземній та вітчизняній літературі щодо кількості функцій грошей і з чим вони пов'язані?

8. У яких функціях гроші найбільше потерпають від інфляції?

9. Чим відрізняються неповноцінні гроші від повноцінних?

10. Що таке вартість грошей як грошей, на чому вона базується і в чому вона проявляється?

11. Що таке вартість грошей як капіталу і в чому вона проявляється?

12. Чому неповноцінні гроші називають ще кредитними?

13. Чи впливає статус «законних платіжних засобів» на вартість грошей і чи всі існуючі засоби платежу мають такий статус?

14. Що таке «електронні гроші»? Що у них є спільного і відмінного від паперових грошей і депозитних грошей?

15. Чим поняття ролі грошей відрізняється від поняття функції грошей? Як вони між собою пов'язані?
16. Як впливає на виробництво сама наявність грошей в економіці?
17. Як впливає на економіку зміна кількості грошей в обороті?
18. Металістична теорія грошей. Сучасний металізм та причини його занепаду.
19. Номіналістична теорія грошей.
20. Суть кількісної теорії грошей.
21. Кейнсіанська модель кількісної теорії грошей.
22. Монетаристська версія кількісної теорії грошей.
23. Суть та значення теорії інфляції для забезпечення стабільності економіки.

Домашнє завдання : Опрацювати конспект.

Інструкційна картка для виконання практичної роботи на тему “Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує”

Навчальна мета: розкрити необхідність визначення майбутньої і теперішньої вартості грошових потоків, пояснити вплив інфляції, ліквідності та різних видів ризиків на зміну вартості грошей з плином часу.

Послідовність виконання роботи :

1. Ознайомитись з викладеним матеріалом.
2. Розв’язати наступні задачі, проаналізувати результати та зробити висновки.

Погашення кредиту одночасним внеском.

Приклад 1.

Банк надав кредит в розмірі 10000 гривень на 9 місяців за відсотковою ставкою 80%. Згідно формули, сума яка погашається (сума кредиту з нарахованими відсотками) складе:

$$S = P + I = P (1 + ni),$$

де S – сума кредиту з нарахованими відсотками;

P – сума на яку нараховуються відсотки;

I – сума відсотків;

n – кількість років;

i – відсоткова ставка в відносних одиницях.

$$S = 10000 (1 + 0,75 * 0,8) = 16000 \text{ грн.}$$

Сума відсотків, яка буде отримана банком за кредит буде дорівнювати:

$$I = 16000 - 10000 = 6000 \text{ грн.}$$

Дисконтування за простою ставкою відсотків.

Приклад 2.

Позичальник збирається отримати кредит на 9 місяців з поверненням суми 15000 грн. Відсоткова ставка по кредиту дорівнює 80%. Сума кредиту, яку може отримати позичальник, за формулою складе:

$$P = \frac{S}{1 + ni} = \frac{15000}{1 + 0,75 * 0,8} = 9375 \text{ грн.}$$

Дисконтування за складною ставкою відсотків.

Приклад 3.

Позичальник хоче отримати кредит на один рік з погашенням його одночасним внеском в розмірі 20000 гривень. Банк нараховує відсотки за ставкою 70%. Сума кредиту, яку може отримати позичальник, згідно формули складе:

$$P = \frac{S}{(1 + i)^n} = \frac{20000}{(1 + 0,7)^1} = 11764,71 \text{ грн.}$$

Погашення кредиту частинами.

Приклад 4.

Кредит надано на суму 17000 гривень на один рік, за відсотковою ставкою 70%. Погашення кредиту повинно проводитись рівними внесками. Якщо погашення кредиту буде проводитись щоквартально, то вартість кредиту (сума відсотків за кредит) за формулою буде дорівнювати:

$$I = \frac{D}{p} g \frac{np + 1}{2},$$

де D – сума кредиту; p – кількість виплат на рік;

n – кількість років; g – річна ставка відсотків по кредиту в відносних одиницях.

$$I = \frac{17000 * 0,7}{4} * \frac{1 * 4 + 1}{2} = 7437,5 \text{ грн.}$$

Загальна сума боргу складе:

$$S = 17000 + 7437,5 = 24437,5 \text{ грн.}$$

а розмір щоквартальних внесків буде дорівнювати:

$$R = \frac{24437,5}{4} = 6109,38 \text{ грн. (в разі розрахунку за простим відсотком)}$$

Якщо ж погашення кредиту буде проводитися щомісячно, то вартість кредиту складе:

$$I = \frac{17000 * 0,7}{12} * \frac{1 * 12 + 1}{2} = 6445,83 \text{ грн.}$$

Загальна сума, яку необхідно погасити складає:

$$S = 17000 + 6445,83 = 23445,83 \text{ грн.}$$

а розмір щомісячних внесків складе:

$$R = \frac{23445,83}{12} = 1953,82 \text{ грн. (в разі розрахунку за простим відсотком)}$$

Розрахунки відсотків в умовах інфляції

Приклад 5.

Банк надав кредит на 9 місяців в розмірі 5000 гривень. Очікуваний рівень інфляції складає 5%, реальна прибуткова вартість від операції повинна скласти 4% річних. Індекс інфляції за термін користування кредитом за формулою складе:

$$I_n = (1 + i_n)^n,$$

де I_n – індекс інфляції за термін кредиту;

i_n – рівень інфляції;

n – кількість періодів.

$$I_n = (1 + 0,05)^9 = 1,55$$

За наступною формулою ставка відсотків по кредиту з урахуванням інфляції буде дорівнювати:

$$i_i = \frac{(1 + ni) I_n - 1}{n},$$

де i_i – проста ставка процентів за кредитом, яка враховує інфляцію;

n – кількість періодів;

i – прибуткова вартість операції у відносних одиницях.

$$i_i = \frac{(1 + 0,75 * 0,04) 1,55 - 1}{0,75} = 0,795 = 79,5\% \text{ річних}$$

Сума, яку потрібно буде сплатити позичальнику складе:

$$S = 5000 * (1 + 0,75 * 0,795) = 7981,25 \text{ грн.}$$

Сума відсотків за кредитом складе:

$$I = 7981,25 - 5000 = 2981,25 \text{ грн.}$$

Розв'язати самостійно:**Задача 1.**

Банк надав кредит в розмірі $10000+k^*$ гривень на $9+k$ місяців за відсотковою ставкою $80+k\%$. Розрахувати суму яка погашається (за методом нарахування простих відсотків).

Задача 2.

Позичальник збирається отримати кредит на $9+k$ місяців з поверненням суми $15000+k$ грн. Відсоткова ставка по кредиту дорівнює $80+k\%$. Розрахувати суму кредиту, яку може отримати позичальник, за методом нарахування простих відсотків.

Задача 3.

Позичальник хоче отримати кредит на один рік з погашенням його одночасним внеском в розмірі $20000+k$ гривень. Банк нараховує відсотки за ставкою $70+k\%$. Скільки складе сума кредиту, яку може отримати позичальник?

Задача 4.

Кредит надано на суму $17000+k$ гривень на один рік, за відсотковою ставкою $70+k\%$. Погашення кредиту повинно проводитись рівними внесками. Розрахувати суму відсотків та загальну суму боргу, якщо погашення кредиту буде проводитись щоквартально.

Задача 5.

Банк надав кредит на $9+k$ місяців в розмірі $5000+k$ гривень. Очікуваний рівень інфляції складає $5+k\%$, реальна прибуткова вартість від операції повинна скласти $4+k\%$ річних. Розрахувати суму відсотків за користування кредитом.

* k – відповідає порядковому номеру студента по списку.

Питання для самостійного опрацювання :

1. Які фактори впливають на зміну вартості грошей з плином часу?
2. Як впливає ліквідність на вартість грошей ?
3. Що таке майбутня вартість ?
4. Що таке теперішня вартість?
5. Що таке анuitет?

Домашнє завдання : Опрацювати конспект.

Інструкційна картка по виконанню по темі “Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує”

Вид заняття : семінарське заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні і практичні знання студентів за попередніми темами

Наочні посібники : роздатковий матеріал

Хід уроку

1. Організаційна частина
2. Мотивація групи до навчання
3. Актуалізація опорних знань
4. Повідомлення теми, мети і завдань уроку
5. Перевірка знань, умінь і навичок, дискусійна частина заняття
6. Узагальнення вивченого матеріалу
7. Підсумки заняття
8. Характеристика роботи групи
9. Постановка домашнього завдання

Питання для обговорення на семінарських заняттях:

1. Визначте сутність та основні риси грошового обороту. Які дискусії є в літературі з цього приводу?
2. Назвіть основні потоки грошей, по яких вони рухаються в процесі обороту. Що таке потоки втрат і потоки ін'єкцій? Чи збігаються обсяги цих двох груп потоків?
3. Які два потоки в грошовому обороті рівнозначні і повинні балансуватись?
4. Назвіть вхідні і вихідні потоки у групи суб'єктів «сімейні господарства» і поясніть, як вони балансуються.
5. Поясніть, чому у відкритій економіці наявність чистого імпорту спричиняє необхідність припливу капіталу, а чистого експорту — відпливу капіталу з країни?
6. На які три сектори можна розділити грошовий оборот за економічним змістом його потоків?
7. Який із названих запасів грошей найповніше характеризує обсяг маси грошей в обороті:
 - готівка, що перебуває поза банками;
 - уся готівка, емітована центральним банком;
 - гроші, що перебувають на поточних рахунках у банках;
 - гроші, що перебувають у розпорядженні суб'єктів грошового обороту?
8. Чому існують два підходи до виміру маси грошей — через грошову базу і через грошові агрегати?
9. Чому в різних країнах застосовується свій набір грошових агрегатів і різне наповнення кожного з них?
10. Чи можна вважати нормальними співвідношення грошових агрегатів M_0 і M_3 в Україні? Якщо ні, то чому і чим таке співвідношення спричинене?
11. Чи входить до агрегату M_0 запас готівки в касах комерційних банків? Обґрунтуйте свою відповідь.
12. Чи входить до агрегату M_3 запас грошей, який зберігають комерційні банки на своїх коррахунках у центральному банку? Обґрунтуйте свою відповідь.

13. Чи є зміна швидкості обігу грошей самостійним фактором впливу на ринкову кон'юнктуру чи це лише механічний наслідок зміни маси грошей, коли при збільшенні маси швидкість зменшується, а при зменшенні — збільшується?
14. Коли можливо абстрагуватися від зміни швидкості обігу грошей при визначенні завдань грошово-кредитної політики, а коли не можливо?
15. Коли зростання швидкості грошей можна розцінювати як позитивне явище, а коли — як негативне?
16. Поясніть, чому при наданні банками позичок виникає грошово-кредитна мультиплікація?

Домашнє завдання : Опрацювати конспект.

Інструкційна картка по виконанню практичної роботи по темі “Грошовий ринок”

Вид заняття : практичне заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні знання студентів по темі, набути вмінь і навичок з проведення розрахунку швидкості обігу грошей, зміну макроекономічного попиту на гроші та обсягу емісії

Наочні посібники : роздатковий матеріал

Послідовність виконання роботи :

1. Ознайомитись з викладеним матеріалом та методичними рекомендаціями по розв'язанню задач.
2. Розв'язати наступні задачі, проаналізувати результати та зробити висновки.

Методичні рекомендації по розв'язанню задач:

Дисконтна ставка, що застосовується банком під час врахування векселів, тісно пов'язана з процентною ставкою по звичайних кредитних операціях і може бути розрахована за формулою:

$$D = \frac{R \cdot \frac{n}{360}}{1 + R \cdot \frac{n}{360}} \cdot \frac{360}{n}$$

де D - річна ставка дисконту, %; R - річна процентна ставка, %; n - кількість днів до погашення векселя.

Розрахунок суми, яку потрібно сплатити пред'явнику векселя у момент його врахування банком, можна здійснити за формулою

$$AP = NV \left(1 - D \cdot \frac{n}{360} \right),$$

де AP - сума, що виплачується пред'явнику за врахований вексель;

NV - номінальна вартість векселя.

Ринковий курс облігації можна представити у вигляді формули: **РК = РЦ / Ном x 100%**

де РК – ринковий курс; РЦ – ринкова ціна облігації; Ном – номінальна вартість

Розрахунок номінальної вартості облігації розраховують за формулою: **ВО = (Но+П)/(1+i)ⁿ,**

де Но – номінальна вартість облігації;

П – сума відсотка по облігації;

i – очікувана норма інвестиційного прибутку по облігації (в долях одиниць);

n – кількість періодів, що залишаються до строку погашення облігації.

Задача 1.

Вексель на суму 100+к тис. грн. пред'явлений у банк для сплати за 170 днів до строку його погашення. Визначити суму, отриману пред'явником векселя, і суму доходу банку, якщо банк для його визначення буде використовувати облікову ставку, рівну 30% (розрахункова кількість днів у році при використанні облікової ставки – 360).

Задача 2.

При врахування векселя на суму $570+k$ тис. грн., до строку оплати якого залишилося 43 днів, банк виплатив його пред'явнику 480 тис. грн. Визначити, яку облікову ставку використовував банк при розрахунковій кількості днів, рівні 360.

Задача 3 .

Вексель на суму $150+k$ тис. грн.. врахований у банку за обліковою ставкою 70%. Визначити доходність цієї операції по ефективній ставці простих процентів для розрахункової кількості днів у році – 365, якщо до строку його погашення залишилося: а) півроку; б) 130 днів при розрахунковій кількості днів у році – 360.

Задача 4.

Облігації номіналом $75000+k$ грн. Продаються по ціні $24300+k$ грн. Визначити курс облігацій.

Задача 5.

Облігація вартістю $1000+k$ гривень обертається на ринку. Визначити реальну вартість облігації, якщо ставка відсотка по облігації становить 12%, термін обігу складає 3 роки, а інвестор очікує повернути не менше 15% прибутку.

* k – відповідає порядковому номеру студента по списку.

Домашнє завдання : Опрацювати конспект.

Інструкційна картка по виконанню по темі “Грошові системи”

Вид заняття : семінарське заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні і практичні знання студентів за попередніми темами

Наочні посібники : роздатковий матеріал

Хід уроку

1. Організаційна частина
2. Мотивація групи до навчання
3. Актуалізація опорних знань
4. Повідомлення теми, мети і завдань уроку
5. Перевірка знань, умінь і навичок, дискусійна частина заняття
6. Узагальнення вивченого матеріалу
7. Підсумки заняття
8. Характеристика роботи групи
9. Постановка домашнього завдання

Питання для обговорення на семінарських заняттях:

1. Що таке грошова система, чим вона відрізняється від таких понять, як грошовий оборот, грошові відносини?
2. Чому грошова система визначається загальнодержавними законами?
3. Перелічіть складові грошової системи і коротко охарактеризуйте кожну з них.
4. Як поділяються грошові системи залежно від форми функціонування грошей?
5. Які ви знаєте форми металевих грошових систем?
6. Як відрізняються різновиди біметалізму?
7. Назвіть форми золотого монометалізму.
8. Що означає поняття «класична» форма золотого монометалізму?
9. Як підтримувалася рівновага на грошовому ринку за умов золотомонетного стандарту?
10. Назвіть основні системи забезпечення банкотної емісії за умов золотомонетного стандарту.
11. Дайте характеристику «новим» формам золотого стандарту.
12. Що означає та на яких засадах функціонує паперова грошова система?
13. Чому після Першої світової війни жодна країна не повернулася до класичної форми золотого монометалізму?
14. Дайте характеристику системи кредитних грошей. Чим вона відрізняється від системи паперових грошей?
15. Яка з грошових систем проіснувала довше — золотий монометалізм чи біметалізм і чому?
16. Які види золотомонетного стандарту Ви знаєте? Дайте коротку характеристику кожному з них.
17. Як запроваджувалася в оборот нова національна валюта України? У чому полягали труднощі її впровадження в оборот?
18. Що таке грошово-кредитна політика? Яке її місце в економічній політиці держави? Як вона пов'язана з грошовою системою?

19. Що є спільного і відмінного між грошово-кредитною політикою і фінансово-бюджетною політикою щодо їх впливу на розвиток економіки?

20. У чому полягають відмінності між методами прямого та опосередкованого регулювання грошового обороту?

21. Що таке стратегічні, проміжні і тактичні цілі грошово-кредитної політики? Як вони пов'язані між собою?

22. Охарактеризуйте всі інструменти грошово-кредитної політики, які використовує НБУ.

23. Що таке монетизація бюджетного дефіциту і як вона впливає на пропозицію грошей?

Домашнє завдання : Опрацювати конспект.

Інструкційна картка по виконанню по темі “Інфляція та грошові реформи”

Вид заняття : семінарське заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні і практичні знання студентів за попередніми темами

Наочні посібники : роздатковий матеріал

Хід уроку

1. Організаційна частина
2. Мотивація групи до навчання
3. Актуалізація опорних знань
4. Повідомлення теми, мети і завдань уроку
5. Перевірка знань, умінь і навичок, дискусійна частина заняття
6. Узагальнення вивченого матеріалу
7. Підсумки заняття
8. Характеристика роботи групи
9. Постановка домашнього завдання

Питання для обговорення на семінарських заняттях:

1. Дайте визначення поняття інфляції. Які відмінності існують у трактуванні поняття інфляції?
2. Чи є відмінності в трактуванні суті інфляції кейнсіанцями і монетаристами?
3. Що таке критична точка розвитку інфляційного процесу?
4. У чому полягають причини інфляції. Чому М. Фрідман вважає, що інфляція скрізь і завжди є монетарним феноменом?
5. Чи будь-яке зростання цін є інфляцією? Чи зводиться інфляція тільки до зростання цін?
6. Що таке повзуча, галопуюча і гіперінфляція?
7. Чи завжди інфляція негативно впливає на економіку?
8. Чому в Україні інфляція набула форми стагфляції?
9. Назвіть особливості інфляції в Україні в 90-ті роки?
10. Яку роль відіграє бюджетний дефіцит у розвитку інфляції?
11. Дайте визначення поняття грошової реформи?
12. Які види грошових реформ Ви знаєте?
13. Назвіть основні особливості грошової реформи в Україні?

Домашнє завдання : Опрацювати конспект.

Інструкційна картка по виконанню практичної роботи по темі “Валютний ринок і валютні системи”

Вид заняття : практичне заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні знання студентів по темі, набути вмінь і навичок

Послідовність виконання роботи :

1. Ознайомитись з викладеним матеріалом та методичними рекомендаціями по розв’язанню задач.
2. Розв’язати наступні задачі, проаналізувати результати та зробити висновки.

Методичні рекомендації по розв’язанню задач:

Задача 1.

Банк у Києві встановив наступний курс долара США: купівля – 25,75 грн.; продаж – 25,85 грн. Визначити: а) скільки гривень можна отримати за 350 дол. США; б) скільки доларів США можна купити на 2000+к грн.

Задача 2.

Банк у Лондоні встановив наступний курс долара США: продаж – 2,2610 дол. США за фунт стерл.; купівля – 2,2720 грн. за фунт стерл. Визначити: а) скільки фунтів стерлінгів можна отримати за 1000+к дол. США; б) скільки доларів США можна отримати за 3000 фунтів стерл.

Задача 3.

Банк у Києві встановив наступне користування валют: долар США / гривня: 25,75 – 25,85; євро / гривня: 32,35 – 32,45. Визначити крос-курс долару США до німецької марки, як при купівлі, так і при продажу.

Задача 4.

Швейцарський банк встановив наступне користування валют: долар США / євро: 1,8783 – 1,8793; долар США / швейцарський франк: 1,6327 – 1,6337. Визначити крос-курс німецької марки до швейцарського франка, як при купівлі, так і при продажу.

Задача 5.

Визначити який курс форвардного контракту необхідно обрати американському банку для продажу 1 000+к тис. американських доларів австралійському імпортеру за форвардним контрактом терміном на 1 місяць. Та скільки імпортеру необхідно сплатити австралійських доларів, якщо курс спот на момент укладання угоди AUD/USD : 0,6711/5; відсоткові ставки по депозитам: AUD – 3,31%; USD - 5,2%. По кредитах: : AUD – 3,6%; USD - 5,27%.

Задача 6.

Визначити ціну ф’ючерсного контракту на продаж і купівлю швейцарського франку, якщо курс спот на момент укладання угоди: CHF/USD: 0,6600/832. Строк угоди 97+к днів. Відсоткова ставка по депозитам: CHF – 6,5%, USD – 8%.

Питання для контролю і перевірки :

1. Чим поняття «валюта» відрізняється від поняття «гроші»?
2. Яке економічне значення має вільна конвертованість валюти?
3. Що таке валютний курс, які види валютних курсів Ви знаєте?
4. Що таке валютний ринок, які види валютних ринків Ви знаєте?

5. Назвіть усі функції валютних ринків та види операцій, що виконуються на них.
6. У чому полягає сутність операцій форвард, ф'ючерс, валютний своп, опціон?
7. Що таке золотовалютні резерви, яке їх економічне призначення та склад?
8. Визначте поняття та економічну сутність валютного курсу.
9. Як визначається паритет купівельної спроможності валют?
10. Якими методами здійснюється регулювання валютних курсів?

Домашнє завдання: опрацювати конспект.

Список використаної літератури

1. Васюренко О.В. Банківські операції: Навчальний посібник – 4-те видання, доп. і перероб., - К.: Знання, 2008. – 324 с. (Вища освіта ХХІ століття).
2. Петрук О.М. Банківська справа: Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. Ф.Ф.Бутинця, - К.: Кондор, 2008. – 461 с.

Інструкційна картка по виконанню по темі “Необхідність і сутність кредиту”

Вид заняття : семінарське заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні і практичні знання студентів за попередніми темами

Наочні посібники : роздатковий матеріал

Хід уроку

1. Організаційна частина
2. Мотивація групи до навчання
3. Актуалізація опорних знань
4. Повідомлення теми, мети і завдань уроку
5. Перевірка знань, умінь і навичок, дискусійна частина заняття
6. Узагальнення вивченого матеріалу
7. Підсумки заняття
8. Характеристика роботи групи
9. Постановка домашнього завдання

Питання для обговорення на семінарських заняттях:

1. Що є загальнооекономічною причиною необхідності кредиту?
2. Які передумови виникнення кредитних відносин?
3. Яку абстракцію застосовуємо для того, щоб довести, що необхідність у кредиті залежить від коливань у джерелах формування капіталу?
4. Яка суперечність вирішується з допомогою кредиту?
5. У чому сутність кредиту? Які існують дискусії щодо сутності кредиту?
6. За якими ознаками відносини між економічними суб'єктами можна віднести до кредитних?
7. Що є спільного між кредитом та грошима, кредитом та фіскально-бюджетними відносинами?
8. Які існують сутнісні відмінності між кредитом та грошима?
9. У чому полягають сутнісні відмінності між кредитом та фіскально-бюджетними відносинами?
10. Що таке структура кредиту, які її елементи?
11. Кредит — явище статички чи динаміки? Обґрунтуйте свою відповідь.
12. Які стадії Ви можете виділити у відтворювальному русі кредиту?
13. Назвіть основні закономірності руху кредиту на мікро- і на макрорівнях.
14. Назвіть основні принципи організації кредитних відносин.

Домашнє завдання : Опрацювати конспект.

Інструкційна картка по виконанню практичної роботи по темі “Види, функції та роль кредиту”

Вид заняття : практичне заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні знання студентів по темі, набути вмінь і навичок зі складання графіку погашення кредиту

Обладнання та наочність :

1. Методичні рекомендації по складанню графіку погашення кредиту.

Важливою складовою частиною кредитної угоди є графік погашення позички. Він складається позичальником і узгоджується з кредитором.

Існує кілька способів погашення кредиту:

1. Основний борг, і відсотки за користування кредитом виплачуються наприкінці терміну позики.

2. Виплата боргу здійснюється рівними частинами протягом усього терміну користування кредитом.

3. Сума основного боргу погашається рівними частинами протягом усього терміну користування кредитом.

Розглянемо застосування умов договору, згідно з якими виплата загальної величини боргу здійснюється однаковими частинами.

Приклад 1

Фірма одержала в банку кредит у сумі 100000 грн. під 10% річних і терміном погашення 4 роки. У кредитній угоді обговорено робити погашення позички два рази на рік однаковими частинами. Скласти графік погашення кредиту.

Розв'язання:

Сума платежу по закінченні кожного півріччя визначається за формулою:

$$\Pi = \frac{K_0 \cdot p}{1 - (1 + p)^{-t}}$$

де K_0 — первісна сума боргу;

p - процентна ставка за домовлений період часу;

t — кількість термінів погашення кредиту. У даному випадку сума платежу становить:

$$\Pi = \frac{100000 \cdot 0,05}{1 - (1 + 0,05)^{-8}} = 15472 \text{ грн.}$$

Графік погашення кредиту

<i>Термін погашення кредиту, півріччя</i>	<i>Сума основного боргу на початок періоду, грн.</i>	<i>Сума відсотків за даний період, грн.</i>	<i>Сума виплати боргу, грн.</i>	<i>Сума погашення основного боргу, грн.</i>
1	100000	5000	15472	10472
2	89528	4476	15472	10996
3	78532	3927	15472	11545
4	66987	3349	15472	12123
5	54864	2743	15472	12729
6	42135	2107	15472	13365
7	28770	1439	15472	14033
8	14737	737	15472	14735
Разом		23776	123776	100000

Розглянемо приклад складання графіка погашення кредиту, за умови виплати суми основного боргу рівними частинами.

Приклад 2

Підприємство одержало в банку позичку 1000 грн. на 16 місяців під 22% річних, відсотки нараховуються один раз у квартал на залишок боргу. Скласти графік погашення кредиту за умови: основний борг погашається рівними частинами.

Розв'язання:

Сума погашення основного боргу за один квартал (16 місяців — 5.3 кварталу) складає:

$$1000:5.3=188.68 \text{ грн.}$$

Сума погашення основного боргу за 0.3 кварталу дорівнює: $188.68 \times 0.3 = 56.60$ грн.

Графік погашення кредиту

<i>Термін погашення кредиту і квартали</i>	<i>Сума основного боргу на початок періоду, грн.</i>	<i>Сума відсотків за даний період, грн.</i>	<i>Сума виплати боргу, грн.</i>	<i>Сума погашення основного боргу, грн.</i>
1	1000.00	55.00	243.68	188.08
2	811.32	44.62	233.33	188.68
3	622.64	32.25	220.93	188.68
4	433.96	23.87	212.55	188.68
5	245.28	13.49	202.17	188.68
6	56.60	3.11	59.71	56.60
Разом		172.34	1172.34	1000.00

Хід виконання завдання

1. Розв'язати задачі за наступними умовами. Проаналізувати отримані результати та зробити загальний висновок.

Задача 1

Розрахувати відсутні елементи в графіку погашення кредиту:

<i>Термін погашення кредиту, квартали</i>	<i>Сума основного боргу на початок періоду, грн</i>	<i>Сума відсотків за даний період, грн</i>	<i>Сума виплати боргу, грн</i>	<i>Сума погашення основного боргу, грн.</i>
1		18000.00	61008.78	
2				
3				
4				
5				
6				
Разом			366052,68	300000,00

Задача 2

ФГ «Колос» укладає з банком кредитний договір на суму 300000 грн. під 24% річних з нарахуванням відсотків щокварталу на залишок боргу. У фірми є можливість виплачувати борг у сумі 62000 грн. щокварталу. Чи зможе

господарство погасити кредит за 1.5 року? Розрахувати термін погашення кредиту.

Задача 3

ТОВ «Криниця» одержало в банку позичку в сумі 90000 грн. на 2 роки під 40% річних у першому кварталі і у кожному наступному кварталі позичковий відсоток збільшується на 2%. Відсотки нараховуються один раз у квартал на залишок боргу. Основний борг погашається рівними частинами. Скласти графік погашення кредиту.

Задача 4

Фірма укладає з банком кредитний договір на суму 25000 грн. під 30% річних з нарахуванням відсотків кожного півріччя на залишок боргу. У фірми є можливість виплачувати борг кожного півріччя в сумі, що не перевищує 8750 грн. Чи зможе фірма погасити кредит за 2.5 року?

Задача 5

Фірма укладає з банком кредитний договір на суму 300000 грн. під 24% річних з нарахуванням відсотків щокварталу на залишок боргу. У фірми є можливість виплачувати борг у сумі 58000 грн. Чи зможе фірма погасити кредит за 1.5 року? Розрахувати термін погашення кредиту.

Задача 6

Розрахувати відсутні елементи в графіку погашення кредиту, якщо кредит видається під 24% річних.

<i>Термін погашення кредиту, квартали</i>	<i>Сума основного боргу на початок періоду, грн.</i>	<i>Сума відсотків за даний період, грн.</i>	<i>Сума виплати боргу, грн.</i>	<i>Сума погашення основного боргу, грн.</i>
1				43008.78
2				
3				
4				
5			61008.78	
6				
Разом				300000.00

Задача 7

Розрахувати відсутні елементи в графіку погашення кредиту:

<i>Термін погашення кредиту, квартали</i>	<i>Сума основного боргу на початок періоду, грн.</i>	<i>Сума відсотків за даний період, грн.</i>	<i>Сума виплати боргу, грн.</i>	<i>Сума погашення основного боргу, грн.</i>
1	25000	3750		
2				
3				
4				
5				5000
Разом				

Задача 8

Підприємство одержало в банку позичку в сумі 85000 грн. на 2 роки під 40% річних у першому кварталі. У кожному наступному кварталі позичковий відсоток зростає на 1%. Відсотки нараховуються один раз на квартал на залишок боргу. Основний борг погашається рівними частинами. Скласти графік погашення кредиту.

Питання для контролю і перевірки :

11. Сутність та функції кредиту.
12. Основні види та форми кредитів.
13. Межі кредиту.
14. Стадії руху та закономірності кредиту.
15. Принципи кредитування.

Список використаної літератури

1. Васюренко О.В. Банківські операції: Навчальний посібник – 4-те видання, доп. і перероб., - К.: Знання, 2008. – 324 с. (Вища освіта ХХІ століття).
2. Петрук О.М. Банківська справа: Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. Ф.Ф.Бутинця, - К.: Кондор, 2008. – 461 с.

Домашнє завдання: повторити види та форми кредитів, складання графіку погашення кредиту.

Інструкційна картка по виконанню по темі “Фінансові посередники на грошовому ринку”

Вид заняття : семінарське заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні і практичні знання студентів за попередніми темами

Наочні посібники : роздатковий матеріал

Хід уроку

1. Організаційна частина
2. Мотивація групи до навчання
3. Актуалізація опорних знань
4. Повідомлення теми, мети і завдань уроку
5. Перевірка знань, умінь і навичок, дискусійна частина заняття
6. Узагальнення вивченого матеріалу
7. Підсумки заняття
8. Характеристика роботи групи
9. Постановка домашнього завдання

Питання для обговорення на семінарських заняттях:

1. У чому полягають економічне призначення та переваги фінансового посередництва?

2. Чи всі види банків виконують посередницьку функцію на грошовому ринку?

3. Що таке базові операції банку і чому банківське законодавство не дозволяє їх виконувати небанківським фінансовим посередникам і одночасно дозволяє банкам виконувати небазові операції.

4. Що таке банківська система? Чи відрізняються функції і призначення банківської системи від функцій і призначення окремих банків?

5. Назвіть родові ознаки банківської системи, які властиві й іншим подібним системам?

6. Назвіть специфічні ознаки банківської системи, які відрізняють її від інших подібних систем?

7. Чи зберігають комерційні банки економічну самостійність у строго централізованій банківській системі?

8. Визначте, на яких фінансових посередників поширюється вимога обов'язкового резервування:

- на центральні банки;
- на інвестиційні банки та страхові компанії;
- на комерційні банки;
- на універсальні банки;
- на банки другого рівня;
- на всі банки.

І чому?

9. Визначте, до яких класифікаційних груп можна віднести таких небанківських фінансових посередників:

- кредитні товариства;
- інвестиційні фонди, інвестиційні банки;
- компанії страхування життя;
- ломбарди;
- лізингові компанії.

10. До якої категорії слід відносити інвестиційні банки — до банків чи до небанківських фінансових посередників і чому?
11. Чому для практики так важливо правильно визначити, що таке банк?
12. У чому полягає функціональна відмінність інвестиційних фондів від фінансових компаній?

Домашнє завдання : Опрацювати конспект.

Інструкційна картка по виконанню по темі “Комерційні банки”

Вид заняття : семінарське заняття

Навчальна мета : поглибити, повторити і узагальнити теоретичні і практичні знання студентів за попередніми темами

Наочні посібники : роздатковий матеріал

Хід уроку

1. Організаційна частина
2. Мотивація групи до навчання
3. Актуалізація опорних знань
4. Повідомлення теми, мети і завдань уроку
5. Перевірка знань, умінь і навичок, дискусійна частина заняття
6. Узагальнення вивченого матеріалу
7. Підсумки заняття
8. Характеристика роботи групи
9. Постановка домашнього завдання

Питання для обговорення на семінарських заняттях:

1. У чому полягає економічне призначення центрального банку?
2. Призначення кредитів центрального банку.
3. Охарактеризуйте основні способи рефінансування центральним банком комерційних банків.
4. Які методи фінансування дефіциту державного бюджету використовують уряди країн? Які наслідки має їх використання для економіки?
5. Чи в усіх країнах світу центральний банк є єдиним органом нагляду за діяльністю комерційних банків? Які аргументи можна привести «за» і «проти» здійснення центральним банком нагляду за діяльністю комерційних банків?
6. Чим відрізняються превентивні заходи впливу, які застосовують регулятивно-наглядові органи до комерційних банків від протекційних?
7. Які банки виникли раніше — комерційні чи центральні? Обґрунтуйте свою відповідь.
8. Охарактеризуйте відносини НБУ з органами державної влади.
9. Що таке комерційний банк?
10. За якими ознаками класифікуються комерційні банки?
11. Функції комерційних банків.
12. Операції комерційних банків.
13. Спеціалізовані комерційні банки, специфіка їх діяльності.
14. У чому сутність пасивних операцій банків?
15. Склад власного капіталу комерційного банку.
16. Статутний фонд комерційного банку і порядок його формування.
17. Кредитування комерційних банків центральним банком.
18. Як оформляються міжбанківські кредити?
19. У чому сутність активних операцій банків?
20. На яких умовах здійснюється банківське кредитування позичальників?
21. Які форми рахунків використовують банки при кредитному обслуговуванні клієнтів?
22. Що таке ліміт кредитування і кредитна лінія?
23. Які існують форми забезпечення повернення кредиту?
24. Що таке кредитоспроможність позичальника?

25. Яким вимогам повинно відповідати забезпечення кредиту?
26. Процентна ставка за банківськими кредитами.
27. Що таке банківські інвестиції?
28. Які ризики притаманні банківським інвестиціям?
29. Які цілі інвестиційних операцій комерційних банків?
30. Які існують форми міжгосподарських розрахунків?
31. Принципи організації грошових розрахунків в Україні.
32. Що таке гарантійні послуги?
33. Трастові послуги банків.
34. Регламентація капіталу комерційних банків.
35. Регламентація банківської ліквідації.

Домашнє завдання : Опрацювати конспект.